

شیان مه‌هدی کانیسارکی

وه‌ریانا خه‌مین من!

و یی مفادار ئه‌وه یی ژ وی ژیانن بار بکه‌ت، چونکی یی چوو و بار کر خه‌ما وی ئیک جاره «ئیک مرنه» لئ ئه‌فنی دمینیت؛ به‌لکی پوژانه به‌ریت «به‌لکی کریداره‌ک هه‌می سه‌ری هه‌یقان دمریت، ده‌م خودانی شوقه‌یی دینیت و کرییا وان سی هه‌یقان نه‌دایی» (خوزین وی ئه‌وی دگوری دا، بنتی جاره‌کی مر هه‌میان ئاگه‌ه ژ مرنا وی هه‌بوو، ئه‌ری هه‌ یی ل هنداف گوری روندکان دبارینیت، ئه‌فه هزارجاران مر و هه‌می دناف له‌پین بئ ئاگه‌هین دا

ژ چه‌له‌نگی و مه‌له‌فانیا نفیسه‌ری د هونه‌ری رستنا په‌یقاندا ئارمانجا خوه بیکیت «بینیت»، ئارمانجا هه‌ره سه‌ره‌کی ژ «پاوه‌ستاندا خوانده‌فانی» ل سه‌ر تیکستا خوه یان ئیکا هند ژ چئ بکه‌ی هزرین وی هه‌می به‌لاقه بن و لال بیت و نه‌زانت شروفه‌کره‌کی بده‌ته وان په‌یقین هاتینه رستن، هه‌لبه‌ت ئه‌و خوانده‌فانی شیان هه‌بن ب سلامه‌تی ژ فان تیکستان ده‌رباز بیت؛ یی کیمه، هژمارا تیلین ده‌ستانه! نفیسکار هزر دکه‌ت ئه‌ف ژیانه نه‌خه‌شیه

بېهيښی بووی و چووی لگه ل نافی، بلبلی، دۆل و نهالان ناخفتی:

ئهی ئاف و ئاف، ئهی ئاف و ئاف؛ ما تو ب عشق و موحبتی
مه وچ و پیلان تافی به لاف؛ بی سه کنه ئو بی راحتی

ل فیری، راستییه کا فه شارتی بو دیار دبیت. ئه فا باهرا پترا خه لکی ب سهر هلنه بوویین و نه زانن و نه گه هه شتینی «سه نته ربوونا مروقی-خوه» (دوهی ئیفاری روژی دقا دهه مپیزا ئافابوونتی دا روندکین خو نیشا من بدهت) ده می ئه و هزر دکه ت جیهانی هه مییی هایی ژ وی هه یه، نه خاسمه وه کی به ری نوکه مه گوئی تشتی بیگیان! دبیت جارن نفیسکاری رۆمانه کتی یان چپروکه کتی به حسا خوه بکه ت و ئه و ژی ئیک ژ کاریکته ریڼ سهره کی بیت، جارن ژی گه لک روڼ دیار دبیت ئه فه نفیسکار ب خوه یه ب تنی ناف یی هاتییه گوهورین، د فی هه لبه ستیدا ژی، دلدار د دلداروکه کا خوه دا «وه کی هه لبه ستفان شه عبان سلیمانی ئه ف نافه لیکری» د فی تیکستیدا دبیت: (بوورن ئه فی یه عقوبی چ یوسف نینن یی چافه ری بیت، چافه رییا خشته یی به لافکرنا مۆچه یان ئه و سه رو سه ری یی نقوم کریه د موبالیی دا) کو د فی هه لبه ستیدا فه رمانه ریڼ وه لاتی هه می دبه کاریکته ر و ئه و ژی ئیک ژ وانایه!

ئهم دبیین نفیسه ری شایه جهی خوه بگوهوریت ژ یوسفه کی بو یه عقووبه کی، بو فه رمانه ره کی، بو بابه کی، بو گه نه کی پاشی بو زاروکه کتی ل بهر ترافیکلایه ته کتی ده می رۆژبوونا خوه «رۆژا جیهانییا خوه» ل بهر هه تافی یان سه قه می دکه ت (ای هه یفا ۶: هه که ته بقیت بزانی ئیکی شه ش چه ند یا پیروژه، ژ وی زاروکی ئه فه چه ند سه له علکا زاروکییا وی فروتی ب پرسه!) هه ولدان کو که سه کی د ژیانن بگه هینی نه یا ب سانه هییه، چونکی تینه گه هشتن و نه ناسینا ئه و مروف ب خوه تیدا ئاریشه یه کا مه زن و بیچاره یه و بهر به لاقه، چار سه د سالان به ری زابینی «کونفوشیوس ۵۵۲-۴۷۹ ب.ز» دبیت: «ئه گه ر ئه م

بیده ننگن). ئه ز نایژم کا نفیسکاری ل سهر چ ریازتی ئه ف بابه ته نفیسییه، لی ئه و «ره شینی» یا خه لکی و باهرا پتر یا خوانده فانان دبیین؛ ئه ز نایینم، به لکی ئه ز هزر دکه م ئه و «راستییه» نه کو ره شینییه «ئهری گلاس نافی یی ب نیفی، تو چاوا دبینی؟» هنده ک دی بیژن ته ماشه ی ره ختی خالی نه که باشتره، چونکی ئه و ره شینییه، تو ته ماشه ی نیفا تزی بکه، ئه ز ژی دبیت: بوچی دی خوه د سه ردا به م؟ چونکی د راستیدا نیفه کا وی یا خالییه و ئه م یی ب چاقین خوه دبیین! لی ئاریشه ئه وه ئه م یین فیری ئاشوپان بوویین.

ئه گه ر ئه م د ناف فه یله سو ف و نفیسکاری جیهانیدا بگه رین، دی بینن ئه فین به ره مه یین وان هه تا فی گافی ژی د ژیانیدا ماینه زیندی، ئه و بوون یین خوه ل «راستییا» کریه خودان، نه کو ئه وین دنفیسن بو که رکرن و پارزیکرنا خه لکی و هیلانا وان دخه و، ئه ف نفیسکاری دبیت خه لکی: «برا خه ما کریدارییی و ده یندارییی و نه خوه شیا نه خو، هه داری بکیشه، ئه و ب خوه وی چ ئاریشه نینن فیله یا وی ب چه ند ملیون دۆلارانه و ژیا نا وی شه ش ستیره!». فه یله سو فی گه لک خوه ل فی بابه تی کریه خودان «شوبنهاوهر ۱۷۸۸-۱۸۶۰ز» بو و گه له کان ژی رۆمان ل سهر فی بابه تی نفیسین، وه ک «کامو ۱۹۱۳-۱۹۶۰ز» و «لوباردی» و «نیچه ی ۱۸۴۴-۱۹۹۰ز» و سیوران «ههروه سا گه له کان ژ وان ب ته مامی بابه تین خوه گوهرین بو دیارکرنا راستیی «ئه فا هنده ک دبیتن ره شینی» وه ک «میگل دی سیر مفانتس ۱۵۴۷-۱۶۱۶ز» و «سادق هیدایه تی ۱۹۰۳-۱۹۵۱ز» و «فیو دپور دوستویفسکی ۱۸۲۱-۱۸۸۱ز»، ئه فه ژی نه (دلداری) فه دبیتییه و گونه ها وییه! به لکی درژه پیدان ب وی ریازتییه کو ۲۹۰ سالان به ری زابینی «هیگیسیاس» دبیت: «چ جارن تو نه شیی ژ دل که یفخوه ش بی». ده می تاکتی جفاکه کی د ژیانیدا چ ده رگه ه و په نه ره یین فه کری نه مینن، ئیدی ژ مرو فان دوور دکه قیت و هه ول دده ت خوه نیزیکی چیکرییی دی بکه ت و هه فه یقین د نافه را واندا ده ست پی دکه ت، ئه ف چه ند به ری نوکه هاتییه سه ری هه لبه ستفانی مه زنی کورد «فه قیی ته یران ۱۵۹۰-۱۶۶۰ز» ژی ده می ژ مرو فان

بهیته ژیکفه کرن «ته ژی» پتر پامانی دگههینیت بو وی یا نفیسکاری پنی نارمانج. گهلهک نموونهیین دی ههنه، لی ب تنی وهکی تیبینی من فیا بنفیسیم.

تیبینی: نهو پرستهیین دناف قهوسین مهزن دا، نهو تیکست ژ پهرتووکی نه، کا چهوا هاتییه نفیسین من ژی وهسا و بیی گهوړینا تیک پیت نفیسیه.

ژیدهر:

*وهریانا خهمین نهزانی-دلدار محهمه د ۲۰۲۳.

*دیوانا فقیی تهیران-سهعید دیرهشی-سپیریژ ۲۰۰۵.

*وژنیوکس.

*ویکیپیدیا.

نهزانیان کا ژیان چیه، دی چاوا زانیان کا مرن چیه؟» نه ری ژ راست ژیان چیه؟! ل دووماهییی دی زانی نهو ههر ژیانه مروّقان دکوژیت، جاران په یقین ب زهحمهت و ناسی تیکا وهسا ژ مروّقی چنی دکهت؛ دهست ب لیگه پرائی بکهت دا کو شروفهیه کا دورست بدهته بابه ته کی، داکو نهو ژی بشیت بو هنده کین دی پونتر و ناشکهرا بکهت (دوهی و نه فرۆ ژی نهز ل تفهنگه کن گهریام من خو پنی نه کوشتیت...)! مینا فنی ریژکی پیدفی گهلهک هزرکرنه کا کووره داکو د شیاندنا بیت مه رهم و نارمانجین نفیسکاری دیار بکهی.

پیداچوونهک:

هندهک دیژن زمان هه فیره د دهستین هه لبه ستقانیدا، چاوا هه فیر بکهت و بیژیت دورسته و یی ب که یفا خوهیه، لی من بوچوونه کا دی هه یه، نهو ژی؛ بوچی وی هه فیری نهو دورست چنی ناکهین و بهیلین هه تا ترش بیت داکو نانه کنی قهلهایی و سور و خوهش ژی دهر بکه فیت، نه کو لیقین وی سوئی بن! لی یا من دقیت ل سهر راپوهستم، بابه تنی ری نفیس و زمانن دایکه، دیت نه فیه نه گونه ها نفیسکاری بیت، لی یا وی جوامیری بیت، یی پیداچووننی بو به ره می دکهت، نانو وی ده می نفیسکار گونه هباره؛ ده می کتیا خوه نه ده ته که سی کو بو پیدا بچیت و شاشیین زمانن و ری نفیس ری استقه بکهت، من گهلهک تیبینی ری نفیس هه نه، لی دی هنده کان ده مه دیار کرن، داکو بابهت گهلهک دریژ نه بیت.

بو نموونه: ل لاپه ری ۳۱، په یفا (چوی) نفیسیه، نهو ب خوه کاری بو رییه فیا با «چووی» با، ههروه سا (پیکولن) باشتر بوو «پیکولن» با. (بوری) یا راست «بوری» یه. (بتنی) «ب تنی» با. (رونک) جوانیا وی یا د وی هفتا بچووکرا «رونک». (ته ژی)

